

NURKKAKUNTA

*Muistolaatta Lepolan seinään s. 4.
"Tää on mun juttu", mikä se on? s. 8
Paikallisravintolat esittelyssä s. 10 ja 11*

Päiväkotina toimiva Lepola on Härmälän vanhin säilynyt rakennus. Se on samalla lajissaan edustava jäännös Rantaperkiön ja Härmälän huvila-asutuksesta, jonka kukoistuskautta kesti 1800-luvun lopulta seuraavan vuosisadan alkukymmeniin.

HÄRMÄLÄ-SEURA RY

Johtokunta 2005

Puheenjohtaja

Lasse Kristeri
Lepolantie 53
33900 Tampere
puh. 2653 165

Varapuheenjohtaja

Altti Heinonen
Sarankatu 14,
33900 Tampere
2652 243, 040 573 9263

Sihteeri

Risto Holopainen
Lepolantie 50
33900 Tampere
2653 042, 040 507 6404

Varainhoitaja

Raija Saramäki
Ojalankyläntie 12
33610 Tampere
3620 010, 050 410 5094

Jäsenet:

Timo Aho
Jaakontie 4 as 8,
33950 Pirkkala
2652 888

Alpo Friman
Härmälänkatu 30 A
33900 Tampere
2652 562

Aarno Ivendorff
Härmälänkatu 25 A4
33900 Tampere
2653 798

Markku Palttala
Eskonp.1 F,
33950 Pirkkala
2650 952, 0400 371 024

Anita Fabritius
Pihlajakatu 29
33900 Tampere
265 2592, 050 5645229

Kokouskutsu

Sääntömääräinen syyskokous pidetään
Kuuselan palvelutalossa Nuolialantie 46,
tiistaina 29.11.2005 klo 19.00.
Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset syyskokousasiat.

Kahvitarjoilu alkaen klo 18.30,
Härmälän Pelimannit viihdyttävät,
Esitelmä ohitustien vaikutuksista Härmärmälään,
Projektipäällikkö DI Pekka Petäjaniemi

Tervetuloa

Härmälä-Seura ry

Varajäsenet

Juhani Hakala
Härmälänsaarenk. 12
33900 Tampere
3670 964, 050 3302037

Arto Kauppinen
Varalankatu 16 C
33240 Tampere
213 2025

Seuran pankkitilin numero:
Nordea 215418-3988

* * * * *

Liittyminen Härmälä- Seuran jäseneksi

Härmälä-Seuran jäseneksi voi liittyä joko sähköpostiosoitteessa: harmalas@saunalahti.fi tai soittamalla johtokunnan jäsenille.
Härmälä-Seuran verkkosivujen osoite on: www.saunalahti.fi/~harmalas
Johtokunnan jäseniltä saa myös muuta tietoa yhdistyksen toiminnasta.

NURKKAKUNTA

Nurkkakunta on Härmälä-Seuran toimittama kotiseutujulkaisu.
Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa marras- ja toukokuussa.

Päätoimittaja:

Risto Holopainen
Lepolantie 50
33900 Tampere
2653 042, 040 507 6404
holop@kolumbus.fi

Toimitusryhmä:

Lasse Kristeri
Markku Palttala
Juhani Hakala

Paino:

Domus-Offset Oy
Teiskontie 9
33500 Tampere
puh. 3141 1000
domusoffset@domusoffset.fi

Jakelu:

3 450 kpl
Rantaperkiön, Härmälän ja Sarankulman kaupunginosien alueille.

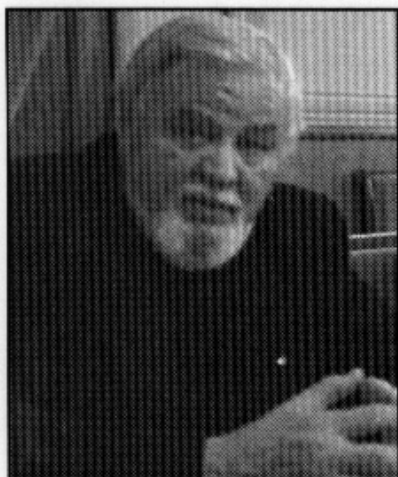
Taitto:

Risto Holopainen

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu	420 euroa
1/2 "	220 e
1/4 "	120 e
1/8 "	70 e

ISSN 1458-4980

Lasse Kristeri
Härmälä - Seuran
puheenjohtaja

■ Pitää tuntea historiaa, jotta voisi tunnistaa nykypäivää ja hahmottaa tulevaisuutta. Jotenkin tämän tapaisen ajatuksen vanha viisaus sisältää, ja se pitää paikkansa Härmälä-Seuran tapaisen kotiseutuyhdistyksen suhteenkin. Seura elää nykyajassa, mutta pyrkii eri asioihin kantaa ottaessaan katsomaan pitkälle tulevaisuuteen arvostaen sitä, miten täällä aikaisemmin on eletty ja mitä on aikaansaatu.

Eilen

Härmälä-Seuralla on ikää vasta vähän toistakymmentä vuotta, mutta siitä huolimatta se on saanut paljon aikaan paikkakunnan historian tallentamisessa. Seura on mm. kustantanut ja julkaissut kolme kaupunginosakirjaa ja ollut osaltaan mukana Pirkkahallin eteen pystytetyn Leonardo-muistomerkin aikaansaamisessa. Toiminnan alkuaikana historian harrastaminen oli varsin vilkasta.

Muutaman vuoden hiljaiselon jälkeen seuran historiatoimikunta ryhtyi taas tositoimiin. Härmälän vanhimman rakennuksen, päiväkotina toimivan Lepolan seinään päätettiin hankkia talon historiaa kertova muistolaatta. Laatta paljastettiin syyskuun 20. päivänä juhlavin menoin runsaslukuisen yleisön läsnä ollessa.

Historiatoimikunnan seuraavana kiinnostuksen aiheena saattaa olla jotakin vanhoihin valokuviin liittyvää: keräilyä, mahdollisesti näyttelyä.

Tänään

Härmälä - Rantaperkiö on hyvä paikka asua, kulkuyhteydet ovat hyvät ja palvelutkin kohtalaiset. Rauhallinenkin tämä on, mitä nyt jokunen "möykkätalaisuus" leirintäalueella on harmittavasti joitakin häirinnyt, ja messujen aikaan näkyy tarpeetonta roskaamista.

Puutteitakin on. Bussivuoroja vähennetään, vaikka juhlapuheissa julistetaan joukkoliikenteen ensisijaisuutta. Säästösyistä, sanoo Liikennelaitos. Kun matkustajat vähenevät ja kaupungin budjettitukea pienennetään, on tulostavoitteiden saavuttamiseksi kaarsittava kuluja, on ajettava vähemmän. Tästä seuraa, että tulot pienenevät, ja taas on kaarsittava kuluja. Kierre on valmis, mitä voisimme tehdä? Tuskinpa muuta kuin, että vaadimme budjettitukea palautettavaksi lähemmäksi takavuosien tasoa ja käytämme itse nytsestä entistä enemmän.

Apteekin saamista Härmälään olemme kirjelmän ja muilla tavoin yrittäneet sen jälkeen, kun vanha apteekki siirtyi parempaan kaupapaikkaan Euromarketin tiloihin, toistaiseksi tuloksetta. Eräs mahdollisuus saada apteekki lähituntumaan on, jos Pirkkalan apteekki avaisi johonkin Partolan markettiin sivuapteekin. Tämäkään ei paljon lämmittäisi niitä autottomia ja huonosti liikkumaan pääseviä, jotka paljon palveluja tarvitsevat. Kalmarin alueen kaavasta esittämässämme mielipiteessä pidämme apteekille varattavia tiloja tarpeellisina.

Terveyspalvelujen huono saanti puhuttaa kaupungissa ja koko maassakin. Härmälässä on pitkään ollut vaikeuksia päästä omalää-

EILEN, TÄNÄÄN, HUOMENNA

kärin vastaanotolle. Käytännössä omalääkärinä ei olekaan, kun pätevä, asiakkaansa pitkältä ajalta tunteva lääkäri on ollut kauan sairauslomalla. Sijaiset eivät tahdo pysyä suurella väestövastuualueella, jossa kaiken lisäksi on paljon ikääntyneitä hoitoa tarvitsevia ihmisiä. Väkimäärä kasvaa rakentamisen myötä vuoden parin sisällä usealla sadalla hengellä, joten lisähenkilökunnan saamiseen yrittää vaikuttaa.

Päivähoitopaikkojen uskotaan lähivuosina riittävän, samoin koulujen oppilaspaikkojen. Nuoriso- ja muista vapaa-ajantiloista on pulaa. Kaupungin tilakeskus on Härmälä-Seuran aloitteesta laatunut suunnitelmat Härmälän vanhan saunan saneeraamiseksi siten, että tilat sopisivat järjestöjen kokouskäyttöön ja pienimuotoisten kulttuuritilaisuuksien järjestämiseen. Rahoituksen puuttuessa, asia on toistaiseksi niin sanotusti "vaiheessa".

Huomenna

Haluamme, että Härmälä-Rantaperkiö on tulevaisuudessakin, vuosikymmenten kuluttuakin haluttu, turvallinen ja viihtyisä asuinpaikka. Tämän vuoksi nyt tehtävät kaavoitus-, liikenne- ja muut pitkävaikutteiset ratkaisut vaativat perusteellista harkintaa. Härmälä-Seura ja Omakotiyhdistys ovat nähneet hyödylliseksi tehdä yhteistyötä näihin asioihin vaikuttaessa.

Asemakaavat

Juuri on valmistunut luonnos Kalmarin alueen asemakaavaksi, josta em. yhdistykset ovat jättäneet yhteisen mielipiteen. Tässä pidetään alueen kaavoittamista asumistarkoitukseen sinänsä oikeana, ja hyvää on sekin, että yritystoiminta alueen toisella puoliskolla säilyy. Kuitenkin arvostellaan sitä, että kaavoittaja ei ole riittävästi tutkinut erilaista rakennusmassojen sijoittamista, tiivis- ja matala-vaihtoehtoa.

Luonnoksen onnistuneina ratkaisuna pidetään mm. autopaikkojen sijoittamista suurelta osin maan alle, rantavyöhykkeen ja satama-aukion muodostamista yleensä sekä Nuolialantien varteen tulevien talojen sijoittamista päädyt kadulle päin, siten kuin kadun vastakkaisen puolen puutalokin.

Arvostelua puolestaan aiheuttaa mm. kaavaluonnoksessa lähelle rantaa sijoitettujen rakennusten suuri pituus ja erityisesti korkeus, joka on 5 - 6 kerrosta. Varauksetonta hyväksyntää ei saa myöskään purkamatta jäävien rakennusten käyttötarkoituksia eivätkä laajat maanpäälliset paikoitustilat. Mielipide kokonaisuudessaan on luettavissa Härmälä-Seuran verkkosivuilta.

Liikenne

Ohikulkutien muuttaminen moottoritieksi alkaa melko varmasti ensi vuonna, ja tien valmistumisen myötä meluhaitat ja ehkä myös Härmälän läpialue vähenee. Se ei kuitenkaan ratkaise kaikkia turvalliseen liikkumiseen liittyviä pulmia. Härmälä-Seuran ja Omakotiyhdistyksen yhteinen liikennetoimikunta jatkaa toimintaansa tavoitteena aikaansaada alueemme sekä sisäistä että läpikulkevaa liikennettä koskeva yleissuunnitelma. Tähän työhön olemme saaneet mukaan asiantuntijaksi kaupungin liikennesuunnittelija Jukka Kyrölä. Toimikunta tuo aikanaan työnsä tuloksen asukkaiden keskusteltavaksi ja arvioitavaksi, ja on koko ajan valmis vastaanottamaan mielipiteitä asiasta.

Tiehallinnon projektipäällikkö, dipl.ins. Pekka Petäjäniemi on luovuttanut tulla Härmälä-Seuran Kuuselan palvelutalossa 29.11.2005 järjestämään info- ja keskustelutilaisuuteen kertomaan johtamastaan Lakalaiva - Nokia - Ylöjärvi moottoritiehankkeesta.

LASSE KRISTERI

Härmälässä oli merkittävä kulttuuritapahtuma tiistaina 20. syyskuuta, kun Lepolan päiväkodin seinään kiinnitetty talon historiasta kertova muistolaatta paljastettiin. Tämä alkuaan Hatanpään kartanon pihapiirissä ollut huvila siirrettiin 1800-luvun lopulla nykyiselle paikalleen senaattori Ossian Vuoreheimon ja hänen Agnes-vaimonsa, omaa sukua Idman, kesäasunnoksi. Nykyisin päiväkotina toimivan Lepolan tultua Tampereen kaupungin omistukseen vuonna 1925 siitä tehtiin lastenkoti ja sotien jälkeen se muutettiin lastenseimeksi ja -tarhaksi. Sotien ajan talo oli puolustusvoimien käytössä.

Päiväkodin johtaja Ritva Tapio paljasti muistolaatan fanfaarin soidessa ja juhlaväen taputusten saattelemana.

Toista sataa kiinnostunutta oli saapunut todistamaan Härmälä-Seuran hankkiman laatan peittäneen verhon poistamista, kuulemaan talon historiasta ja nauttimaan Härmälän Pelimannien musiikista.

Aloitteen laatasta on tehnyt **Juhani Hildén** Härmälä-Seuran historiatoimikunnalle, joka vastaa laatasta olevasta tekstistä. Laatan muotoilu on **Tuija Wallenstjeran** käsialaa ja sille on saatu kaupungin kuvataideintendentin hyväksyntä. Kaupunki on myös antanut luvan laatan kiinnittämiseen ja luvannut vastata sen asianmukaisesta hoidosta.

Edellä olevan lausui vieraat tervetulleiksi toivottanut ja muistolaatan paljastuspuheen pitänyt kouluneuvos **Lauri Viljanmaa**. Kerrottuaan vielä pääkohdat talon historiasta hän pyysi päiväkodin nykyistä johtajaa **Ritva Tapiota** paljastamaan laatan. Fanfaarin soidessa ja juhlaväen taputusten saattelemana laatan peittona ollut kangas poistettiin.

Pääpuheen piti Härmälässä syntynyt ja täällä pitkään asunut tietokirjailija **Juhani Hildén**, joka on perusteellisesti tutkinut kaupunginosamme eri vaiheita. Hildén on mm. kirjoittanut kaksi Härmälä-Seuran kustantamaa kaupunginosakirjaa, joita tässäkin tilaisuudessa monet ostivat.

Sekä arkistotutkimuksiin että vuosikymmenten aikana keräämäänsä muistitietoon pohjautuvassa esityksessä puhuja selvitti kiinteistön yli satavuotista historiaa. Kuumimme, että nykyään kaupungin yhtenä päiväkotina toimiva Lepola, osoitteessa Nuolialantie 50, on Härmälän vanhin säilynyt rakennus. Se on samalla lajissaan edustava jäännös Rantaperkiön - Härmälän huvila-asutuksesta, jonka kukoistuskautta kesti 1800-luvun lopulta seuraavan vuosisadan

LEPOLA, HÄRMÄLÄN VANHIN RAKENNUS

alkukymmeniin. Huvilan suunnittelijaa ei varmuudella tiedetä, mutta Hildénin mielestä se voisi olla Tampereen ensimmäinen kaupunginarkkitehti **F. L. Calonius**, joka hoiti kyseistä virkaa vuosina 1879 - 1891. Talossa on monia samoja piirteitä kuin Caloniuksen suunnittelemissä tiedetyissä muissa huviloissa; mm. Kesärantana nykyisin tunnettu ja pääministerin virka-asuntona toimiva Bjälbo-huvila Meilahden rannassa on hänen rakennuttamansa.

Lepolassa vuosina 1958 - 1997 työskennellyt lastenhoitaja **Eva Polvinen** kuvasi puheenvuorossaan lastentarhan ja -seimen toimintatapoja hänen tuloon tulonsa aikoihin ja miten asiat vuosikymmenten saatossa muuttuivat. Muutos on todella joka suhteessa valtava. Enää ei lapsia viedä päiväkotiin 6-viikkoisina, isommat pojat eivät enää käy riisoiheen Perkiönkadun kaatopaikalla rottajähdissä eikä ämpä-

Laatan tekstissä kerrotaan Kuuselan monivaiheisesta historiasta.

reihin kerättyä "keijatusten" tulosta käyte-
tä raparperimaan luomulannoitukseen.

Myös henkilökunnan asema on muuttu-
nut. Polvisen mukaan alkuaikoina esim. ke-
sälomakausia pelättiin, sillä hoitotädit jou-
tuivat vuorovuosin töihin lasten kesäsiirto-
loihin Pälkäneelle, Teiskoon taikka Ylöjär-
velle. Päivärahoja ei maksettu, ainoastaan
pieni siirtolalisä. Omien lasten hoitaminen
tuotti vaikeuksia, kun henkilökunta ei saa-
nut lapsiaan kunnalliseen hoitoon.

Päiväkodin tästä päivästä kuulumme päi-
väkodin johtajan Ritva Tapion kertomana.
Eivät muutokset ole Eva Polvisen lähdön
jälkeenäkään loppuneet. Nyt ollaan siirtymä-
ssä kaupungin toimintoissa tilaaja/tuot-
taja-järjestelmään, mitä se sitten mukanaan
tuoneekaan. Lasten hyvinvoinnista ei kui-
tenkaan ole tarkoitus tinkiä. Lepola on van-
hanaikaisuudestaan ja monista puutteistaan
huolimatta hieno työympäristö.

Tampereen kaupungin tervehdyksen toi
kulttuurilautakunnan puheenjohtaja, kau-
punginvaltuutettu **Matti "Asseri" Ny-
berg.**

Härmälä-Seuran puheenjohtaja **Lasse
Kristeri** kiitti tilaisuuden "virallisen" osan
pääteeksi laattahankkeen toteuttamiseen
vaikuttaneita henkilöitä, puheenvuoron
käyttäjiä, päiväkodin henkilökuntaa ja
Tampereen kaupungin asianomaisia viran-
omaisia - sekä yleisöä - kaikkien myötä-
mielisestä suhtautumisesta asiaan. Luovut-
taessaan Härmälä-Seuran puolesta laatan
kaupungin omistukseen hän sanoi uskovan-
sa, että siitä luettavissa oleva historia vai-
kuttaa ja velvoittaa huvilan ja sen ympäris-
tön säilyttämiseen tulevillekin polville. El-
lei päiväkotina, niin jossakin muussa yhtä
tärkeässä käytössä.

Tilaisuuden juontajana toimi ansiokkaas-
ti seuran historiatoimikunnan puheenjohta-
ja **Aimo Erola** ja puheiden välissä kuultiin
Härmälän Pelimannien esittämää tilaisuus-
den luonteeseen sopivaa musiikkia eri vuo-
sikymmeniltä. Lopuksi laulettiin yhteisesti
Hämäläisten laulu.

"Vapaan sanan" aikana talon sisätiloissa
Kyllikki Helenius esitti Pispalan moree-
nin tervehdyksen, Lentovarikon Killan
edustajana puheenvuoron käytti **Aarno
Saramäki** ja poikavuosien kepposistaan
Lepolan nurkissa kertoi **Seppo Ohralahti**.
Tutustuttiin myös päiväkodin henkilökun-
nan järjestämään näyttelyyn, jossa kuvat-
tiin toimintaa eri aikakausina. leluin, kalus-
tein, vaattein ja valokuvin. Härmälän Mar-
tat tarjosivat kahvit leipomustensa kera.

LK

TAUSTATIETOA LEPOLASTA

Lepolan 15 ha:n tontti tuli 1800-luvun lo-
pulla Hatanpään kartanon omistajan, laa-
manni Carl Idmanin kuoltua perinnönjaos-
sa hänen tyttärelleen Agnes Augustalle ja
tämän puolisolle senaattori Ossian Bergbo-
mille, joka myöhemmin muutti nimensä
Vuorenheimoksi.

Tälle itsenäiselle lohkokitalle Vuorehei-
mot siirättivät Lepolan päärakennuksen
Hatanpään kartanon pihapiiristä sen pai-
kalle rakennettavan asuntopalatsin "Idma-
nin huvilan" tieltä.

Hatanpäällä edelleen oleva huvila valmis-
tui v. 1898 ja sen rakennutti ja omisti niin
ikään perikuntaan kuulunut ja suurista ka-
valluspuuhistaan myöhemmin 15 vuodeksi
kuritushuoneeseen tuomittu pankinjohtaja
Nils Idman.

Hatanpään kartano omisti tuohon aikaan
puolentoista tuhatta hehtaaria maata; mm.
pääosa Härmälästä. Rantaperkiöstä ja Sa-
rankulmasta kuului kartanon tiluksiin. Niin-
pä mm. huvilarannikon suuret "villat" oli-
vat, Lepolaa lukuun ottamatta, kartanon
vuokratonteilla.

Kun Yhdyspankin johtajana Tampereel-
la toimineen Nils Idmanin miljoonakaval-
lukset vuoden 1912 lopulla paljastuivat, oli
niillä paljon jälkiseurauksia. Monet pankin-
johtajan perhe- ja liikeuttavat - myös pank-
in pääjohtaja - joutuivat vaikeuksiin, vaika
eivät rikoksiin syyllisiä olleetkaan.

Tapaukseen liittyneiden rahasotkujen ja
takausten vuoksi Nils Idmanin veli Fredrik
(Fedi), joka oli perikunnalta lunastanut kar-
tanon itselleen, joutui jo vuoden 1913 alus-
sa tarjoamaan tiluksia kaupungin ostetta-
viksi. Kauppa tehtiin ja samana vuonna
kartano rakennuksineen, torppineen ja
vuokralstoineen siirtyi kaupungin omis-
tukseen. Vähän myöhemmin myös Nils Id-
manin konkurssipesälle kuulunut huvilapa-
latsi myytiin kaupungille.

Kartanon oston jälkeen kaupunki saattoi
ryhtyä suunnittelemaan alueen kehittämistä
teollisuuden ja asutuksen käyttöön. Työ
jatkuu!

Poimintoja Juhani Hildénin puheesta.

Huvilan rakennuttaja Ossian Bergbom oli
valtakunnallinen vaikuttajahahmo, joka tul-
tuaan 1903 aateloiduksi
muutti nimensä Vuorenheimoksi. Hän oli
koulutukseltaan insinööri, joka kohosi
urallaan Tie- ja vesirakennusten yllähallituk-
sen ylijohantajaksi sekä senaatin kulkulaitos-
toimikunnan päälliköksi (eli liikenneminis-
teriksi). Hän oli myös valtiopäivämies ja
jopa keisarin nimittäämä maamarsalkka.

- Kun jo Vuorenheimon isä oli ollut se-
naattori ja sisar Emilia ja veli Kaarlo Berg-
bom teatterivaikuttajia, nähtiin Lepolassa

usein vieraina politiikan ja kulttuurielämän
silmiätekeviä, sädehtivimpänä Ida Aalberg.

- Huvilamiljööön muut rakennukset talli ja
navetta, vaunuliiteri, palvelusväen talo, pit-
kä laivalaituri ym. ovat kaikki hävinneet.
Vuonna 1906 aloitettiin laajan puiston rak-
entaminen, jolloin istutettiin mm. 6000
amerikkalaista kuusta, satoja lehtikuusia,
sebramäntyjä, tammia ja lehmuksia. Puu-
tarhassa oli 500 marjapensasta ja mm. 200
omena- ja kirsikkapuuta. Puisto on vielä
jäljellä leirintäalueena, joskin vain vaisuna
varjona loistonsa päivästä. Lepolan nykyi-
nen tontti on vain n. 0,5 hehtaaria.

- Vuonna 1921 Vuorenheimon väki vietti
viimeisen kesänsä Lepolassa ja talo jäi tyh-
jilleen tai ainakin vajaakäyttöön.

- Insinööri Arvi Hauvonen perusti radio-
amatööriluvan saatuaan lähetyksensä ke-
vällä 1923 Lempäälän Kuljuun, josta se
siirrettiin pian Lepolaan. Täältä lähetettiin
muutaman kuukauden ajan gramofonikon-
sertteja Pyhäjärven yli muutamiin tampe-
relaisten itse tekemiin vastaanottimiin.

- Kun kaupunki oli vuonna 1925 ostanut
Lepolan silloin jo leskirouva Vuorenheimol-
ta, siitä pari vuotta myöhemmin tuli las-
tenkoti, kuten parista muusta huvilasta -
Kuuselasta ja Metsolasta - jo vähän aiem-
min. Lepola oli alallaan mallilaitos, johon
mm. presidentti Svinhufvud tutustui
10.6.1934.

- Talvisodan alla, myöhäissyksyllä 1939
Lepola oli ylimääräisiin harjoituksiin (YH)
kutsuttujen reserviläisten kokoontumis-
paikkana ja myöhemmin sodan aikana Hatan-
pään sotilassairaalan toipilaskotina. Lapset
oli siirretty hoitotäteineen ensin Kurun
Palhoniemeen ja myöhemmin Rouvasvänyhdy-
stykseen taloon Tiiliruukinkadun ja Näsilinnankadun kulmaan.

- Sodan jälkeen Lepolasta tuli lastentarha
ja -seimi, johon tarkoitukseen se päättäjien
mielestä soveltuvi erinomaisesti. Nykyään ei
puhuta seimestä ja tarhasta, vaan päiväko-
dista.

- Rakennus on monta kertaa ollut purku-
uhan alaisena. "Tänään meidän on huoleh-
dittava siitä ettei vahdikkaasti etenevä tal-
lonrakennus pääse tunkeutumaan päiväko-
din aitojen sisäpuolelle. Yli 100-vuotias
kiinteistö tuskin itsessään on enää vaarassa
kadota. Sen sijaan saattaa kadota virikkeel-
linen miljöö, jossa voi aistia tuulahduksen
menneestä maailmasta."

Tilaisuudessa pidetyt puheet ovat lu-
ettavissa Härmälä-Seuran kotisivuilla
www.saunalahti.fi/~harmalas.

HÄRMÄLÄN ASUKASLUKU KASVAA LIIKENNE LISÄÄNTYY

Arkkitehti Petri Pussinen esittelee
pienoismallista rakennusten
sijoittelua.

Kalmarin uuden asuntoalueen kaavaluonnos esiteltiin syyskuun loppupuolella. Alueelle tulee uimaranta, rantaa kiertävä kevyen liikenteen väylä, näköalaa järvelle sekä tilaa kaupalle, päiväkodille tai muille vastaaville toimintoille. Härmälänsaari säilyy virkistysalueena. Uusi rantaan sijoittuva puistoalue nimetään Potkuripuistoksi ja alueen alkupäähän sijoittuva Sisunaukio sekä Härmälän satama-aukio väljentävät näkymiä. Alueen 4-6 kerroksiin taloihin tulee 1 500 - 2 000 asukasta.

Varjoja paratiisissa

Konttilukkeja, terminaali- ja RTG nostureita ja konttiarttuvia valmistava Kalmar Industries tiivistää toimintonsa alueen toiselle laidalle. Ilman kolinoita ja pööröitä isojen koneiden valmistus ei onnistu, mm. testaus ja koeajot aiheuttavat melua, samoin tavaroiden purkaukset, lastaukset ja raskaat kuljetukset. Raskaan liikenteen kuljetukset on mahdollista järjestää Pereentien kautta. Myös teollisuusalueen rajaaminen niin ettei se näyttäisi kovin tyylyltä ulospäin, vaatii suunnittelijoilta luovuutta. Pelkkä piikkilangalla koristeltu umpiainen näytä hyvältä.

Rakennukset on suunniteltu varsin lähelle rantaa, joten rantakaista jää kovin kapeaksi.

Liikenne ruuhkautuu

Kalmarin alueen esittelytilaisuudessa, kuten aiemminkin keskusteluissa, selvimmän nousivat esille liikennejärjestelyt, päällimmäisenä Nuolialantien liikenne. Joidenkin mielestä Nuolialantie pitäisi saada vetämälän paremmin, useampien mielestä juuri päinvastoin eikä vähiten Nuolialantien var-

rella asuvien. Härmälä-Seura sekä Härmälän Omakotiyhdistys ovat ajaneet linjaa, jonka mukaan Nuolialantiesta tulisi vain Härmälän sisäisen ja joukkoliikenteen väylä ja Pirkkalan - Tampereen välinen läpikulkuliikenne ohjattaisiin levennettävälle VT 3:lle, eli läntiselle kehätielle. Se tietysti edellyttää että kehätie on nopeampi vaihtoehto kuin Nuolialantie. Milloin se toteutuu ja mitä kautta keskustaan suuntautuva liikenne VT 3:lta ohjataan, miten Lempääläntie ja Viinikan liikenneympyrä vetäisivät kasvavan liikenteen?

Puolet Vuoreksesta

Pirkkalan puolella käynnistyi tämän vuoden alussa lähes 400 asukkaan asuinalueen rakentaminen, samoin kauppakeskittymä laajenee edelleen Bauhaussin viereiselle

tontille ja tulevaisuudessa lisää. Kuntien raja-alueille on lähivuosina tulossa Kalmarin alueen ja Pirkkalan puolelle kaavoitettujen alueiden kanssa uusia asukkaita lähes puolet Vuoreksen tulevan kaupunginosan asukasmäärästä. Lisääntyvän asutuksen vaikutuksia liikenneverkkoon on Pirkkalan puolella selvitetty. Tampereen puoleisten alueiden esim. Härmälän alueen ja Nuolialantien osalta kaavauudistusten liikenteellisiä vaikutuksia ei ole selvitetty, se kävi selvillä myös Kalmarin alueen esittelytilaisuudessa. Tampereella luotetaan toistakymmentä vuotta vanhaan VT 3:men suunnitelmaan, jonka suunnitelman jälkeen tilanne alueella on oleellisesti muuttunut. Asukasmäärän kasvusta huolimatta julkista liikennettä ei ole lisätty mieluummin vähennetty.

RISTO HOLOPAINEN

Härmälä-Seuran julkaisemia paikallishistoriaan liittyviä kirjoja

Juhani Hildén: HUVILARANNIKKO Tamperelaisherraskäsen kesäasutuksen vaiheita Rantaperkiössä ja Härmälässä. Kertomus menneestä maailmasta, kadonneesta kulttuurimuodosta, ajasta jolloin kesäasunnon autuudesta saattoi nauttia vain yhteiskunnan ylin kerros. (15 euroa)

Jaana Alajoki: HÄRMÄLÄ-RANTAPERKIÖ, torpista lentokoneisiin.

Kirjassa raotetaan ovea Härmälän ja Rantaperkiön historiaan, ja muistellaan muutenkin menneitä; kun kessu kasvoi paikallisessa puutarhassa tai kun kaupungin ensimmäinen trollikka ajoi kohti Härmälää. (16 euroa)

Juhani Hildén: Taksivärkkäpäivistä tietokoneaikaan. SARANKULMAN kaupunginosakirja.

Kirjassa kerrotut ihmiskohtalot antavat läheisen kosketuksen menneeseen torppariaikaan. Se antaa selkeän taustan tämän päivän yritystoiminnalle Sarankulmassa. (17 euroa)

Kirjoja voi ostaa:

Aimo Erola puh. 2650 872, 0400 999471

Metsolankatu 34, 33900 Tampere

Aarno Ivendorff puh. 2653 798

Härmälänkatu 25 A4

33900 Tampere

Härmälän Ilvestytöt osallistuivat Härmälä-päivään omalla lapsille suunnatulla ohjelmalla.

Härmälän Ilvestytöt Islannissa

Viisi Härmälän Ilvestyttöä osallistui heinäkuussa Islannissa järjestetyille kansainväliselle Earth's Energy partiolerille. Tytöt keräsivät omatoimisesti matkarahat ja mm. Härmälä-Seura avusti matkalaisia pienellä summalla. Leiriläiset saivat tutustua tuliperäisen maan energian tuotantoon mm. maalämpövoimalaan ja laavan muodostamiin kilometrien mittaisiin luolaverkostoihin. Yksi matkan kohokohdista oli vaellusretki Islannin henkeäsalpaavissa vuoristomaisemissa. Perinteiset ilta-ruoat leikkeineen ja yhteislauluneen kuuluivat tietysti ohjelmaan.

Karnevaalipäivänä eri lippukunnat ja ryhmät saivat esitellä omaa maataan, aluettaan ja toimintaansa. Ilvestytöt esittelivät Suomen luontoa, partiointia, kulttuuria ja tapoja. Tytöt arvelivat raportissaan että esittelyn saama suuri suosio johtui puolukkahillosta, saunavihdoista ja esittelijöiden suomalaisesta naiskai-
neudesta.

**Asioi
milloin tahdot -
Sinulle
on aina aikaa!**

PALVELEMME:
ma-pe 7-21, la 7-18
su 12-21

K MARKET

HÄRMÄLÄ

Nuolialantie 40, 33900 TAMPERE
p. 03-265 4700

www.k-market.com

ASTA
11.-13.11.2005

**Pirkanmaan laajimmat
Rakentamisen ja asu-
misen messut**

Messutarjonta 2005 - 2006

Messukeskus Pirkkahallissa

2005

Marraskuu

ASTA 11.-13.11. Rakentamisen ja asumisen messut. Erityisaineina Asta-ruoka ja Asta-sisustaja.

KERÄILY 12.-13.11. Keräilyesineiden

osto- ja myyntitapahtuma

SUOMEN KÄDENTÄIDÖT 18.-20.11.

Käsi- ja taideteollisuusmessut

KIVIMESSUT 18.-20.11. Kansainväliset

Koru- ja kivimessut

2006

Tammikuu

AVOIN FUTURE 25.-27.1

Ura- ja koulutusmessut

Huhtikuu

PUUTARHA 21.-23.4.

Puutarha-alan messut

Uusi Kotimaan matkailu esitteli-

vä messutapahtuma 22.-23.4.

KERÄILY 22.-23.4. Keräilyesineiden

osto- ja myyntitapahtuma

Syyskuu

TURVALLISUUS 5.-7.9.

Turvallisuusalan kansainväliset

turvallisuusmessut

TYÖHYVINVOINTI 5.-7.9.

Työkyvyn ja työhyvinvoinnin

ammattimessut

ALIHANKINTA 13.-15.9.

Teollisuuden alihankinnan

ammattimessut

Lokakuu

ASTA 20.-22.10.

Rakentamisen ja asumisen messut

KERÄILY 21.-22.10.

Keräilyesineiden osto- ja myyntitapahtuma

Marraskuu

NORDIC WELDING EXPO 8.-10.11.

Hitsauksen, liittämissen ja leikkaamisen

ammattimessut

Kivimessut 17.-19.11. Kansainväliset

koru- ja kivimessut

Tampereen Messut
Tampere Trade Fair

Tampereen Messut Oy PL 163, 33901 Tampere
Puhelin (03) 251 6111, faksi (03) 212 3556
www.tampereenmessut.fi, info@tampereenmessut.fi

Puistopuutarhuri Jutta Siren:

”TÄÄ ON MUN JUTTU”

Härmälän ja Rantaperkiön puistojen ja viheralueiden kunnosta ja siisteystestä ei monellakaan ole pahaa sanottavaa. Nurmikot leikataan, roskat kerätään ja varisheet lehdet korjataan – kaikki ajallaan. Kesäaikaan moni on pistänyt merkille pientä traktoria ajavan hyväntuulisen näköisen nuorehkon naisen, jonka traktorin lavalla saattaa joskus istua kyytiläisiä. Traktoria ajaa puistopuutarhuri Jutta Siren.

Jutta Siren on ainoa vakituinen puistotyöntekijä Härmälän – Rantaperkiön alueella. Hänen alueeseensa kuuluvat lisäksi Peltolampi ja Multisilta. Apuna hänellä on kesäaikaan kaksi puoleksi työllistettyä sekä opiskelija aina kuukauden kerrallaan.

Kysymykseen siitä onko kukaan opiskelijoista innostunut puistotyöstä niin paljon, että olisi kouluttautunut puutarhuriksi, Jutta Siren naurahtaa että hän on siitä esimerkki. Hän tuli vuonna 1989 puistoon kesätöihin, oli kolmena kesänä töissä ja vuonna 1994 hän innostui pyrkimään puutarhakouluun ja pääsi. Hän on käynyt kolmivuotisen puutarhakoulun ja erikoistunut puistopuutarhuriksi. Hän sanoo ettei voisi oikein muuta työtä kuvitellakaan. ”Tää on mun juttu”, hän sanoo.

Nurmikon leikkauksen ja lehtien keräämisen lisäksi varsinaista puistopuutarhurin työtä ovat puiden ja pensaiden leikkaukset ja hoito muutenkin. Ikävin puoli työssä Jutta Sirenin mielestä on roskien keräily, roskapönttöjen tyhjennys, lasinsirpaleiden keräily ja joiltakin alueilta löytyy myös huumeepiikkejä. Yksi tällaisista paikoista on

Pirkkahallin pysäköintialueen reunapuisto määrättyjen tilaisuuksien jälkeen. Joskus hän sanoo hiukan tympääntyneenä pohtivansa, että roskien keräilyn takia on käydä kolmivuotinen koulu.

Töitä riittää ympäri vuoden sillä talvella Jutta Siren rakentaa ja huolehtii lasten kelkkamäistä ja luistinradoista ja ikävä kyllä roskia löytyy talvellakin.

Jutta Siren on tyytyväinen siitä, että kielteistä palautetta eli moitteita työstä ei ole tullut kuin kerran, kiitosta alueiden hyvästä kunnosta paljon useammin. Palautteen antamista helpottaa, että ihmiset alkavat olla alueella niin tuttuja, että tietää jo kuka mihinkin aikaan lähtee lenkille, hän nauraa.

Hän on myös ”koiraihmissiä” ja se on helppo tapa tu-

Puistopuutarhuri Jutta Siren joutuu työssään ajelemaan aika monenlaisia puutarhakoneita, tällä koneella kerätään syksyn lehdet.

Jutta Sirenin hoidettavaan alueeseen kuuluvat Härmälän ja Rantaperkiön lisäksi Peltolampi ja Multisilta.

tustua toisiin ”koiraihmissiin”. Hän sanoo ettei ihmisten nimiä tiedä, mutta koirien nimet kyllä.

Puistotöissä niin kuin koko yhteiskunnassa tuntuu olevan suuntaus, että työmäärän lisääntyessä väki vain vähenee. Uusia puistoja rakennetaan, mutta uusia työntekijöitä palkataan hyvin niivasti. Siksi Jutta Siren toivookin, että aina keväällä tulisi ainakin yksi sellainen työntekijä porukkaan, joka on ollut ennenkin, ettei työaika tuhraantuisi aina uusien opastamiseen, vaan voisi keskittyä enemmän varsinaiseen työhön.

RISTO HOLOPAINEN

VVO HUOLEHTII ASUKKAIDEN VIIHTYVYYDESTÄ

Kuuselan palvelutalon monitoimisaaliin oli kokoontunut 12.10. pöytäkokouksessa Härmälänsaarensaarenkadun vuokratilojen asukkaista VVO:n järjestämään asukasiltaan. Tilaisuudessa esiteltiin mm. tehdyn asukasviihtyvyyskyselyn tuloksia, asukasviihtyvyyskyselyä ja purettiin asumiseen liittyviä ongelmia.

Asukasviihtyvyyskyselyyn oli vastannut noin 30 prosenttia kyselyyn osallistuneista. Tuloksista voi päätellä, että vastanneet olivat melko tyytyväisiä niin asuntoonsa, piha-alueisiin kuin asuinympäristöönsäkin. Härmälänsaarensaarenkadun asukkaat pitivät alueen parhaina puolina mm. että lähellä on koulu, päiväkotit ja muitakin palveluita sekä hyvät ulkoilumahdollisuudet. Alue on suhteellisen lähellä keskustaa ja bussiyhteydet toimivat.

Ei niin hyvää ettei jotain huonoakin ja huonoja puolia mm. olivat ilkeävalta, parkki-

paikkoja on liian vähän ja pitkään jatkunut rakentaminen alueella häiritsee. Jotkut pitivät aluetta myös liian tiheään rakennettuna. Alueelle toivottiin uimarantaa, parempaa koirakuria ja että piha-alueiden hoitoon kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

Asukastoiminta taloissa on vaisua ja sitä tunnettiin kyselyn perusteella heikosti. Ajatus sinänsä on hyvä – asukaskokous

valitsee talotoimikunnan, joka tekee vuosittain kiinteistö-katselmuksen, edustaa taloa huollon ja isännöitsijän suuntaa, seuraa talon hoitoa ja taloutta sekä järjestää asukastoimintaa. Asukastoimintaan VVO antaa

vuosittain talon koosta riippuvan summan rahaa, jolla voi järjestää mm. talon yhteisiä tapahtumia. Toiminta on suuntautunut alueellisen toiminnan suuntaan, jolloin talotoimikunnat korvataan alueellisilla toimikunnilla.

RISTO HOLOPAINEN

Minna ja Mika Kallio asuvat Härmälänsaarensaarenkadun varrella neljättä vuotta. He asuvat Kervissalonnaksi kutsutussa kolmikerroksessa talossa, joka on remontoitu täysin nykyaikaiseksi. Lapset, kolme ja kymmenen vuotta, käyvät Härmälän koulua. Koulumatka on lyhyt, vain Nuolialantien yli. Kalliot kertovat viihtyneensä hyvin Härmälässä. "Alueella on hyvät palvelut, apteekkia vain kaittaisesti", toteaa Minna Kallio.

Kalliot osallistuvat aktiivisesti asukastoimintaan ja Minna kertoo juuri istuttaneensa pihan kukkapenkkeihin sata kukkasipulia. Kari Kallio taas kertoo saaneensa taloon askarteluhuoneen, joka tarkoitettu koko alueen asukkaille. He järjestävät myös pihatakoita, kesäjuhla ja pikkujouluja, joihin osallistujia on tullut runsaasti.

Säästä lämmityksessä talvella.

Jäähdytystä kesähelteillä.

ILMALÄMPÖPUMPUT

Honkoliinilta

Laitteet esillä myymälässämme

Sarankulmankatu 25

p. 2254 900 / keskus, 2254 921 / Alanen

HONKOLIINI
Professional Oy

www.honkoliini.com

Hullun halpa iltapäivä

0,6 ltr olut

3,50:-

maanantaista-perjantaihin klo 12-17.00

Pub-kahvila Jousi

Nuolialantien ja Matinkadun kulma
HÄRMÄLÄ

PAIKALLISRAVINTOLA PLAYERS HOUSE

Ari ja Marjo Leino pyörittävät Härmälässä Players House -ravintolaa jo neljäntoista vuotta. Leinot asuvat itse Forssassa, jonne matkaa Tampereelta kertyy reilut 80 kilometriä. Ari Leino vähättelee työmatkan pituutta ja pohtii, että töistä palatessa ehtii hyvin kelata illan tapahtumat pois päiväjärjestyksestä ja kotiin päästyä on sitten valmis nukkumaan.

"Pleijeri" on perhevetoinen ravintola niin, että viikolla Ari ja Marjo Leino vuorottelevat työssä ja vain viikonloppuina ovat yhdessä paikalla. Lomilla, joita he sanovat pitävänsä luvattoman harvoin, on joku sukulainen vetämässä ravintolaa. Ari Leino on

koulutukseltaan kokki, hän on käynyt Rauman Merenkulkuoppilaitoksen kokkilinjan. Leino kehuu koulua ja sanoo että siellä sai varmasti monipuolisemman koulutuksen kuin tavallisessa kokkikoulussa. "Koulutusta sai sukelluksesta lähtien", hän nauraa.

Kokemusta on

Leinot ovat kiertäneet Suomea ristiin rastiin, aina on tarjoutunut uusi ja mielenkiintoisempi työmahdollisuus. Ari Leino pääsi suoraan koulusta Forssan Kaupunginhotelliin kokiksi, sitten Cumulus hotelliin vuoromestariksi, seuraavaksi Kotkaan hotelli Ruotsinsalmeen. Seuraava etappi oli Kark-

Players House-ravintolassa kokki Ari Leino tekee esim. pikkujouluruuat paikan päällä, hän kehuu että Players Housen keittiö, vaikka on vanha, on hyvin toimiva.

kila, joka pesti piteni kolmeksi vuodeksi.

Lähtöpisteen Forssaan Leinot palasivat kun Ari sai Ravintola Rossosta ravintolapäällikön paikan. Pesti kesti viisi vuotta. Ari kertoo, että laman iskiessä yhdeksänkymmentä luvun alussa Rossossa oli töissä 36 henkeä. Forssan kokoisessa paikassa lama iski nopeasti, myynti romahti viikossa ja kun ihmisiä olisi pitänyt ruveta sanomaan irti niin Ari Leino irtisanoi vain itsensä. Sitten olikin jo vuorossa Tampereen Härmälä ja Players House, jossa he ovat viihtyneet pisimpään kuin missään aiemmin.

Kokki hoitaa hommat

Players House on paikallisravintola Härmälän ja lähiympäristön ihmisille. Asiakaskunta on pitkälti vakiintunut. "Pleijerissä" käy keski-ikäisiä pariskuntia, opiskelijoita ja kesällä leirintäalueen vieraita. Oma lukunsa on Players Housen oma biljardiseura, samoin kuin kaukalopallojoukkue, joilla molemmilla on myös ottelumenestyksiä, kuten Ari Leino muotoilee. Perjantaina ja lauantaina on tanssia ja karaoke onnistuu halukkaalle.

Pikkujoulutilauksia on Ari Leinon mukaan tänä syksynä enemmän kuin aikoihin, samoin muutamia isoja hääjuhlia. Players Housessa pystytään maksimissaan järjestämään 160 hengelle ruokatarjoilu. Kaikki ruuat tehdään paikanpäällä. Ari Leino kehuu, että keittiö on hyvä vaikka vähän vanha onkin ja hän pääsee näissä tilaisuuksissa toteuttamaan oikein kunnolla varsinaista kokin ammattiaan.

Pizzat Ari Leino kehuu pyöryttävänsä viidessä minuutissa eikä moitteita ole tullut, päinvastoin.

Tulevaisuus

Ari Leino kertoo että asiakkaat ovat olleet kovasti kiinnostuneita paikan tulevaisuudesta. Isännöitsijän mukaan noin viiteen vuoteen ei pitäisi tapahtua mitään. Kaava, jonka julkistamisen yhteydessä rakennuksen purkamisestakin puhuttiin, on mennyt uusiksi.

Nykyisten suunnitelmien mukaan ensin rakennetaan vanhalle Shellin tontille ja siihen tulevaan rakennukseen tulee liiketiloja, ilmeisesti myös ravintolatilat. Näin ravintolatoiminta ei katkeaisi ollenkaan, vaan "Pleijeri" voisi siirtyä suoraan uusiin tiloihin. Sen jälkeen vanha opiskelijatalo purettaisiin ja rakennettaisiin uusi ja ajanmukainen opiskelijatalo.

RISTO HOLOPAINEN

Kansallista käyttäytymistä viinin seurassa

Eri kansallisuuksista koostuva pöytäseurue oli tullut ravintolaan. He kukin tilasivat lasillisen viiniä, mutta kun viinit tuotiin, he huomasivat, että jokaisessa lasissa oli karpäsen.

Ruotsalainen vaati uutta viiniä samaan lasiin.

Englantilainen vaati uutta viiniä uuteen lasiin.

Suomalainen otti karpäsen viinistä ja joi viinin.

Venäläinen joi viinin karpäsineen.

Kiinalainen söi karpäsen, mutta jätti viinin juomatta.

Juutalainen pyydysti karpäsen ja myi sen kiinalaiselle.

Romaani joi kaksi kolmasosaa viinistä ja vaati sen jälkeen uutta viiniä.

Norjalainen otti karpäsen ja lähti pyydystämään turskaa.

Irlantilainen jauhoi karpäsen viinin sekaan ja lahjoitti juomansa englantilaiselle.

Amerikkalainen haastoi ravintolan oikeuteen ja vaati 65 miljoonan dollarin vahingonkorvauksia henkisistä kärsimyksistä.

Skotti tarttui karpästä kurkusta ja karjui: - Nyt jumalauta oksennat kaiken minkä joitkin!

Pohjalainen väitti, että se on demarien juoni ja pisti tarjoilijaa puukolla ilkiästä. Ei myöskään juonut viiniä koska se on homojen hommaa ja ihmetteli missä hemmetissä se tilattu kossu viipyy.

PUB-KAHVILA JOUSI – MAINETTAAN PAREMPI

Matti Vuoristo, kahvila Jousen omistaja, kertoo ostaneensa Jousen vajaa neljä vuotta sitten, tavallaan jo toiseen kertaan, koska oli luvannut aiemmin häneltä ostaneelle ostavansa paikan takaisin, kun tämä lopettaa. Huoneisto remontoitiin täysin, vanhat hirsiseinät kaiettiin näkyviin ja paikka sai oman ilmeensä. Ulkona edessä on pieni terassi, jonka kanta-asiakkaat ovat rakentaneet taloilla.

Pipsa Selin-Hepokorpi, eli Pipsa vaan, joka hoitaa pub-kahvilaa kehuu, että kesällä terassille poikkeaa ihmisiä, jotka muuten eivät Jousessa käy. Pipsa kehuu myös kahvilan hyvää ilmastoitua ja savunsiöjiä, jotka imevät kaikki tupakansavut ja hajut, nyt kun saa vielä polttaa. Vuoristo sanoo hiukan pelkäävänsä uutta tupakkalakia, jossa tupakointi kielletään ravintoloissa kokonaan. Hänen mielestään ravintolan sosiaaliseen ilmapiiriin kuuluu oluen juonnin ohella myös tupakointi.

Perjantaisin ja lauantaisin Jousessa tanssitaan. Levyltä tulee asiakkaiden toivomaan vanhaa tanssimusiikkia ja Pipsa kertoo, että paikka on niin täynnä, ettei sekaan meinaa mahtua.

Pipsa Selin-Hepokorpi sanoo pyöryttävänsä lihapullat ja pyttipannua monta kertaa päivässä, asiakaskuntaan kun kuuluu paljon poikamiehiä. Naisasiakkaita Pipsa kertoo palvelevansa erityisellä huolella ja 34 vuoden ravintola-alan kokemuksella hän sanoo loihitivansa heille myös monenmoiset cocktailit!

Pitkä historia

Talossa on menossa ulkoremontti, julkisivu on suojeltu ja sitä ei saa muuttaa, värikin on säilytettävä samana. Vuoristo kehuu, että remontti on kallis, mutta kannattava.

Jousen paikalla on ollut liiketoimintaa ainakin 50 vuotta. Siinä on toiminut nahkaliike, kalakauppa, kukkakauppa ja maitokauppa. Jousen vanhoista asiakkaista monet kuulemma muistavat vielä Mamman Baarin, jonka erikoisuus oli sipulipihvi. Mamman Baarista mm. Valmetin työntekijät hakivat vaihtelua työmaaruokalan annoksiin. Paikka on ollut myös siten sotilas-kotina, että lentokonehalleja vartioiville sotilaille oli varattu oma pöytä, jossa he kävivät syömässä ja kahvilla.

Ruoka-annoksia Jousesta saa tänäänkin, Pipsa sanoo pyöryttävänsä lihapullat ja pyttipannua monta kertaa päivässä. Asiakaskuntaan kun kuuluu paljon poikamiehiä, muuten asiakaskunta koostuu hänen mukaansa laidasta laitaan. Naisasiakkaita Pipsa kertoo palvelevansa erityisellä huolella ja 34 vuoden ravintola-alan kokemuksella hän sanoo loihitivansa heille myös monenmoiset cocktailit! Pienimuotoiset juhlat ruokatarjoiluineen onnistuvat myös Jousessa.

Vanhan, ehkä hiukan huonon maineensa Jousi haluaa unohtaa, asiakaskunta on siistytynyt ja Pipsa sanoo pitävänsä tiukkaa kuria.

Reilua peliä!

Tule säästöpankkiin ja huomaat,
että palvelu pelaa ja kuviot on kunnossa.
Reilusti tervetuloa!

Marko Lepaus
pankinjohtaja

Luopioisten
Säästöpankki

www.luopioistensaastopankki.fi

Suupantie 2, 33960 PIRKKALA, puh. (03) 233 4300, fax (03) 233 4333

PYRYNKATU

MUISTO HÄVITTÄJÄ-ÄSSIEN KOULUKONEESTA

Kauniina maaliskuun päivänä 1939 nousi Tampereella siivilleen Lentokoneetehtaan, uusi prototyyppi Pyry-harjoitushävittäjä. Reservin luutnantti Jorma Visapään suorittama ensilento aloitti Suomen ilmavoimissa yli 20 vuotta jatkuneen Pyry-aikakauden. Tampereella rakennettiin 40 koneen sarja erittäin nopeasti. Ensimmäinen sarjajalmitseinen Pyry teki koelentonsa Pyhäjärven jäältä joulun alla 1940 ja sarjan viimeinen kone luovutettiin ilmavoimille kesäkuussa 1941, siis puoli vuotta myöhemmin.

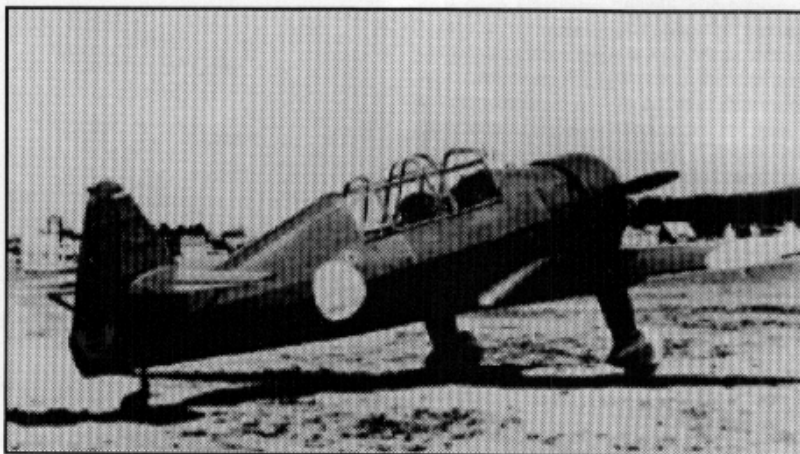
Pyry osoittautui kovassa käytössä yhdeksi suomalaisen lentokoneeteollisuuden parhaista lentokonetyypeistä. Sen pääsuunnittelija oli diplomi-insinööri Arvo Ylisen ja muina suunnittelijoina diplomi-insinööri M.T. Vainio, T.R. Verkkola ja E. Wegelius.

Pyry oli kaksipaikkainen harjoitushävittäjä, jonka rakennusaineena olivat suomalainen mäntypuu, teräs, kangas ja duralumiini. Moottori oli ilmajäähdytteinen Wright Whirlwind, R-9/75-E3 tehoiltaan 420 hevosvoimaa.

Ensimmäisenä joukko-osastona Pyryjä sai käyttöönsä Ilmasotakoulu Kauhavalla vuonna 1941. Täällä koneet palvelivat suurimman osan ajastaan, ja niillä annettiin oppilaille erittäin vaativa ja korkealuokkainen lentokoulutus. Pyryillä aloitettiin ensimmäisenä lentonsa Lentokadettikurssi 24:n oppilait. Koneiden lennot tässä vaiheessa olivat suuntaa-antavia ja vasta sodan aikana laadittiin Pyryjen taistelulento-ohjelmat. Tämän jälkeen siirtyminen varsinaisiin taisteluhävittäjiin oli helppoa.

Ensimmäisellä Pyry-kurssilla saivat koulutuksensa mm. Hasse Wind (kaksinkertainen Mannerheim-ristin ritari), Olavi Puro ja Jorma Saarinen, jotka kunnostautuivat sittemmin sotiemme maineikkaina hävittäjälentäjinä.

Pyryillä lennettiin vuosina 1939-1962 kaikkiaan 56 000 tuntia ja niillä koulutettiin yli 700 sotilaslentäjää. Suureen lentomäärään mahtui myös onnettomuuksia. Pyry-lennolla maaliskuussa 1943 sai surmansa mm Messerschmitt -laivueen komentaja majuri E.O. Ehrnrooth. Hän yritti tehdä koneella liikettä, mutta Pyryn ominaisuudet olivat entisestään muuttuneet eikä hän pystynyt hallitsemaan konetta. Ehrnrooth toimi myös Härmälässä Koelentueen päällikkönä 1937-1940. Mainittakoon Ehrnroothin johtaman Koelentueen koelentäjät, luutnantit Erkki Itävuori ja Jorma Visapää, lentomestari Urho Heiskala ja ylikersantti Aarre Siltavuori, jotka pudotti-

Pyry Py-1 Härmälän lentokentällä kesällä 1939 paikalla, josta nykyisin lähtee Pyrynkatu.
Kuva: Valtion Lentokoneitehdas

vat talvisodassa suorittaessaan Tampereen ilmapuolustusta 11 vihollisen pommikonetta alas. Näistä Itävuori ampui yhdellä lennolla 4 viholliskonetta alas. Nämä viiden koelentäjän lennot ja pudotusluvut on ilmavoimiemme mainitkoja talvisodassa.

Heinäkuussa 1961 tapahtui Kauhavalla viimeinen Pyry-onnettomuus. Onnettomuudessa saivat surmansa Härmälästä kotoisin oleva ohjaaja kersantti Asko Visa ja vääpeli Leo Kihlman. Kone oli ensimmäisenä Kauhavalle 27.2.1941 laskeutunut Pyry 8. Viimeinen koululento Kauhavalla lennettiin syyskuussa 1961. Pyry päätti pitkän ja ansiokkaan aikakautensa Härmälässä, josta viimeiset lennot 7.9.1962 lensivät kapteeni Veikko Hietamies Pyry-1:llä ja yliluutnantti Keijo Eljo Pyry-27:llä.

Pyry on lentänyt nimensä ilmailu-historiaan myös siksi, että koneella on lennetty korkealuokkaista taitolentoa ja oppilasvaiheessa. Tämä koulutus on ollut pohjana sodan taistelulentoja varten. Majuri Lauri Larjo aloitti taitolentoharjoittelun Pyryllä sekä kehitti koneelle näyttävän ja vauhdikkaan liike-

sarjan. Taitolento otettiin lento-oppilaiden koulutusohjelmaan, josta lentotilan hallinnan ja koneen käsittelyn taidot siirtyivät sotiemme taistelulentäjille. Larjo sai vertaisensa seuraajan majuri Erkki Ilveskorvesta, joka sotien jälkeen esitti lentonäytöksissä vertaansa vailla olevan taitolento-ohjelman. Matalalla suoritettu Ilves-liike ohjelman lopussa oli nähtävyyttä.

Tämä kertomus on osa Tamperelaista lentokoneenrakennus taitoa, ilmailuhistoriaa ja merkittävä vaihe ilmavoimiemme kehityksessä.

Erkki Rekola
Lentovarikon tarkastaja

TUURIIN
2 kertaa
päivässä

MAANANTAISTA LAUANTAIHIIN

6.45	10.00	Tampere, laiturit 2	16.00	18.25
9.45	12.45	Tuuri, kyläkauppa	13.00	15.30

TURVALLINEN
TILAUSAJOPALVELU **LL** Charter

Ota yhteyttä
tilausajopalveluumme
puh. (03) 3140 3030
charter@lansilinjat.fi

LANSILINJAT OY

Patamäenkatu 6, 33900 Tampere

www.lansilinjat.fi *** akatuluspalvelu 0100 - 5005 (0,88 €/min+pvm) *** www.lansilinjat.fi

PARTURI-KAMPAAMO

KIMARA

MARJA-RIITTA RÖNKÄ ja KIRSTI TUOMINEN

PUH. 368 3780

Av. ma-pe 9-18, la 9-13

Koulutie 1 Pirkkala

**Pirkkalan
KIRJAKAUPPA**

SUUPANTORI 4 • P. 368 2670

PIRKKALAN APTEEKKI

Suupantori 4, puh. 358 750

Palvelemme

ma-pe 9-18, la 10-14

Tervetuloa

**Palveluja
Pirkkalan
Suupalta**

VIALAN LEIPOMO KONDITORIA NISU

Kahvio - Myymälä
Suupantie 2, puh. 368 3325

**HERKUT ARKEEN
JA JUHLAAN**

Tervetuloa!

Avoinna ma-pe 8-16

**Keskittä pankkiasiasi
meille- ja hyödy!**

Tervetuloa omaan Nordean konttoriisi, niin kerromme sinulle, miten voit liittyä Kanta- tai Avainasiakkaaksi.

Pirkkala
Suupantie 4
256 2608

Nordea

Parasta oppia!

**Pirkkalan
Liikennekoulu**

Soita - Mailaa - Surffaa

0500558922, 0400558922 -
tony.lind@pirkkalanliikennekoulu.fi

**FUJIFILM
FinePix F10**

- iso näyttö, 2,5"
- 6,3 megapikseliä
- erittäin nopea

399,-

Tarjoushinta!

**KUVA
KUISMA**

*Vuoden taskukamera
Euroopassa!*

Suupantori 2.
P. 368 1280

Ark. 9-18, la 9-14

UUSI KUORMA

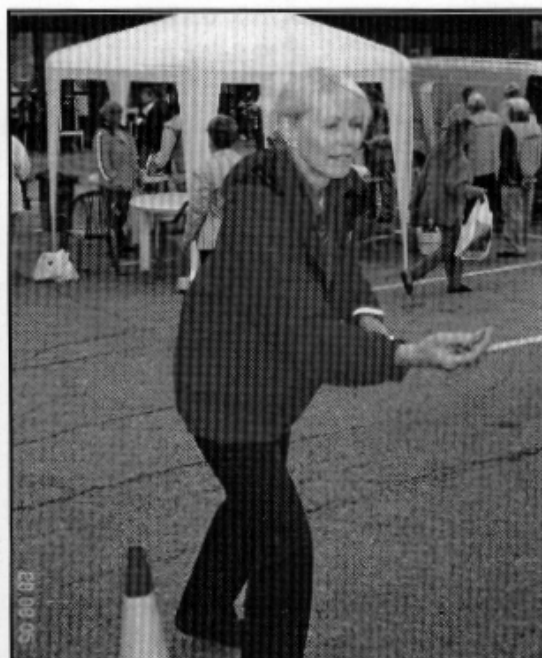
JOKA VIIKKO PIKKUHINTAAN!

Kodinkoneet, ruokapöydät, tuolit, patjat, peitot, tyynyt, matot, verhot, lakanat, astiat, pannut, kattilat, atk-laitteet, vaatteet, lastenrattaat, ym.

TULE KERRAN - TULET UUELLEEN

PIRKKALAN VARASTOMYYNTI

Koulutie 1 (keskusta), av. ark. 10-18, la 10-16

Kesän tapahtumia

Härmälä-Seura teki kesäretken tänä vuonna historialliseen Porvooseen. Vasemmalla ylhäällä. Härmälän koulun puhallinorkesteri johtajansa Päivi Pyymäen johdolla huolehti musiikillisesta annista Härmälä-päivänä. Vasemmalla. Kansanedustaja Saara Karhu keskittyy ketjunheittoon Härmälä-päivänä, kun puheet oli pidetty. Yllä.

Pyhäjärven Eteläranta
Koti rantamaisemista

Tampere, Pyhäjärven Eteläranta
Lentokonetehtaantie 4

As Oy Tampereen Lehmuskallio

VVO Rakennuttaja Oy toteuttaa Pyhäjärven läheisyyteen vapaarahoitaisen 45-asuntoa käsittävän yhtiön. Yhtiö tulee olemaan Pyhäjärven Etelärannan kauniin alueen viimeiset valmistuvat talot. Matkaa rantaan kertyy vain n.200 metriä. Kauniit maisemat ja veden läheisyys tarjoavat hienot virkistymismahdollisuudet kotioveltaisi. Matkaa keskustaankin tulee vain n. 5km. Arvioitu valmistuminen 06/2006.

	m ²	Mh.alk.€	Vh.alk.€
2h+kk+s	43,5	33.412	99.949
2h+kk+s	51,5	53.758	130.135
2h+kk+s	52,0	48.316	122.350
2h+k+s	53,0	42.771	117.742
2h+kk+s	53,5	44.560	120.937
3h+kk+s	62,5	52.752	138.500
3h+k+s	69,0	58.267	150.107
3h+k+s	69,5	55.916	148.224
4h+k+s	90,5	78.608	193.876

Kysy lisää
asuntomyynnistämme!

Mikko Purola /VVO Rakennuttaja Oy
Kyllikinkatu 15 B, 33500 Tampere
p. 020 508 4455 tai 0400 831 695
mikko.purola@vvo.fi
fax. 020 508 4453 www.vvo.fi

 VVO Rakennuttaja Oy

TERVETULOA KUUSELAAN

Kuuselan palvelukoti, Nuolialantie 46

- Saunaosasto
- Kädentaitotilat mm. matto- ja kangaspuut, savi- ja posliiniuuni p. (03)2852 214
- Päivätoimintaa mm. tuolijumppaa, yhteislaulua, kerhoja p. (03)2852 235
- Aktiivi Fysioterapia Oy p. (03)2660 979
- Kasvo- ja jalkahoitola Pikku-Eva p. (03)2852 213
- Parturi- Kampaaja T:mi Erja Pekola-Ahonen p. (03)2852 212

RAVINTOLA KUUSENOKSA PALVELEE ARJESTA JUHLAAN

Viihtyisä ravintola tarjoaa päivittäin maukkaat lounaskokonaisuudet sekä monipuoliset kahviotuotteet A-oikeuksin. **Pitopalvelu** toteuttaa toivomuksien mukaiset juhlat ja tilaisuudet kotitekoisin tarjottavin haluamassanne paikassa. Lisätietoja p. (03)2852 205

Lähiateriapalvelu kuljettaa lämpimän aterian kotiin ja työpöydän ääreen p. (03)2852 238

Palvelemme joka päivä klo 8.00-16.00

Aamupala klo 8.00-9.00, Lounas klo 11.00-14.00

Tampereen
Vanhuspalveluyhdistys

Palvelemme
kaikenikäisiä

www.tampereenvanhuspalveluyhdistys.fi

KOTI- JA SIIVOUSPALVELUA

Monipuolista, luotettavaa ja laadukasta apua kotiin

- henkilökohtainen avustaminen
- lääkehuolto
- ruoanlaitto ja leipominen
- kaupassa - ja asioilla käynti
- pyykki- ja vaatehuolto
- siivouspalvelut
- terveystarkastukset ja terveydestä huolehtiminen

Meiltä myös kodin remontti- ja korjaustyöt sekä apuvälineasennukset!

Ota yhteyttä ja pyydä maksuton kotikäynti, niin kerromme lisää palveluistamme.

Tampereen
Picea Oy

www.tampereenpicea.fi

Palvelumme oikeuttavat
kotitalousvähennykseen
verotuksessa

Tiedustelut puh. (03) 31421 800

Kojolankatu 3, Rantaperkiö

Tuoreus. Laatu. Oikea hinta.
S-MARKET

posti

Pirkkala, Kenkätie 2, puh. 357 6300

**Pyhäinpäivänä syödään paremmin
– edullisesti S-marketista!**

JärviSuomen
PORSAA
KASSLERPAISTIT
marinoidut, kg

3,95

Ingmannin
PÖHJANPOIKA
KERMAJUUSTO kg

5,99

Brasilialainen
NAUDAN
SISÄFILE kg

19,90

Karjalan
III-OLUT / 12-pack
0,33 l, sis. pantit (1,70/l)

7,95

... ja Bonusta
jopa 5 %

Ark. 7-21, la 7-18

Avoinna: ti - to 16 - 01
pe - la 12 - 03
su 12 - 22

karaoke pe - la

Asiakkaille ilmainen biljardi,
maukkaat pizzat.
Players Housen asiakaskunta on laaja
sovit varmasti sekaan,
myös kaikenlaiset juhlat järjestyvät
Nuolialant. 48, Härmälä
puh. 265 1201

Koivu Apteekki

Palvelemme:

ma - pe 9.00 - 19.00

la 9.00 - 16.00

Koivu

Apteekki

Hyvää vointia!

Lempäläntie 21
33820 Tampere
puh. 3122 1100
fax 3122 1150